

Auður Ava Ólafsdóttir

Edèn

Traducció de l'islandès de Macià Riutort
revisada per Núria Martínez-Vernis

CLUB EDITOR
BARCELONA

Per a A. J.

¿Quin sentit té la vida?, em preguntes. És com si
preguntessis: ¿què és una pastanaga? Doncs una
pastanaga és una pastanaga, i res més.

ANTON TXÉKHOV en una carta
a la seva dona, OLGA KNIPPER

Doneu-me una bona paraula,
una paraula útil,
una paraula veraç,
però concediu-me una sola cosa, us ho prego:
que no sigui una gran paraula.

ÞORSTEINN DE HAMAR

EEI

L'avió pren embranzida i s'enlaira. Per la finestra veig, d'una manera sorprenentment clara i propera, una dona que surt de casa en una barriada i fa entrar en un cotxe dos nens amb motxilla d'anar a escola. L'avió guanya altura ràpidament i tot s'encongeix, veig com la terra es parcel·la en quadrícules perfectes i la ciutat es transforma en successions de llumenetes rutilants. A aquesta altura la terra és buida de gent, és el món que l'ésser humà ha lliurat aspre a la terra, deixant els llums encesos, la cassola al foc i el televisor engegat. Ressegueixo el curs d'un riu que sé que desemboca a mar després de travessar molts països i fronteres, la mateixa aigua, el mateix peix nascut en un país i pescat en l'altre, intento recordar una pregunta d'un examen de geografia sobre les principals activitats econòmiques de les ciutats de riu: ¿que no s'hi feien agulles de cosir, a la zona? De cop, tot el que hi ha desapareix sota una capa de núvols blancs, l'espai es torna vast i blau, d'un blau gel com el de les il·lustracions de la Bíblia on un àngel dret a la vora d'un riu protegeix amb les ales desplegadas dos nens descalços.

Aquí dalt hi ha calma absoluta, un món ple de bellesa. Reclinada al seient 29F, acluco els ulls, abandono l'atmosfera i em veig orbitant al voltant de la Terra amb les deixalles espacials formant una anella rere l'altra, amb els transbordadors dels multimilionaris i els satèl·lits artificials que cartografien els nostres moviments, i llavors decideixo

fer una visita ràpida a l'estació espacial internacional (EEI), on un equip cinematogràfic rus roda una escena d'una pel·lícula en què una cirurgiana, interpretada per Iúlia Peressild, és enviada a l'estació espacial per operar d'urgència un cosmonauta que ha tingut un atac de cor (el cosmonauta Anton Xclaperov, que interpreta un paper secundari). L'objectiu és estrenar la pel·lícula abans que Tom Cruise acabi un rodatge a Hollywood en què també està previst que es filmin algunes escenes fora de l'atmosfera terrestre i que també va d'una missió de rescat, que en aquest cas no pretén salvar un sol home d'un perill imminent sinó tota la humanitat, i precisament recordo haver llegit que qui salva una persona salva tota la humanitat i que qui mata una persona també mata tota la humanitat. I em poso a pensar en allò que es diu dels astronautes, que ploren, i que quan estem molt lluny de la Terra ja no percebem les fronteres, oblidem els conflictes humans d'allà sota, de la Terra, i la Terra s'escalfa i el mar no s'atura de créixer i veiem que tot està interconnectat, que tot forma part d'un mateix conjunt i aleshores impressiona com és de petita la Terra, que gira no només al voltant del Sol a una velocitat de cent vuit mil quilòmetres per hora sinó també al voltant de si mateixa a una velocitat de mil sis-cents noranta quilòmetres per hora, i quan entenem que poc que caldria perquè la Terra fos expulsada de la seva òrbita l'abisme s'apodera de nosaltres i plorem i ens abracem. En aquest moment se m'ha acudit que el mateix dia que l'equip de rodatge rus tornarà a la Terra es llançarà la sonda espacial Lucy des de cap Canaveral (Florida) per fer un viatge al planeta Júpiter que durarà dotze anys i recorrerà sis-cents milions de quilòmetres amb l'objectiu d'investigar els vuit asteroides troians que acompanyen el gegant de gas en la seva òrbita rabent al voltant del Sol, ja sigui precedint-lo, ja sigui una mica enrere. La sonda es diu Lucy per les restes més antigues existents d'un homínid, que es

calcula que tenen tres milions i mig d'anys, i com que soc especialista en lingüística no resultarà pas estrany que jo, quan hagi arribat a una distància de sis-cents milions de quilòmetres i contempli el tercer planeta més proper al Sol —un puntet d'un blau pàl·lid de la grandària d'un cap d'agulla enmig de la foscor de l'univers—, pensi que als éssers humans, a tota la gent que viu a la Terra, els uneix un ancestre comú que va viure a Àfrica i que és probable que parlés alguna mena de llengua de clics.

Jakobsdóttir

La tradició vol que els congressos sobre llengües minoritàries en perill d'extinció se celebrin en pobles apartats, lluny de les principals vies de comunicació, sovint enmig d'un bosc o dalt de les muntanyes (no hi puc fer res si em venen al cap expressions com ara “cul de món” o “a la quinta forca”), cosa que per a una lingüista originària d'una illa del nord a tocar del cercle polar àrtic sovint significa agafar dos avions i rematar-ho amb dos o tres trens. Alguna vegada he hagut de fer l'últim tram del trajecte en autocar, i recordo un congrés en què vaig haver d'anar a peu d'un poble de muntanya a un altre carregant el portàtil a la motxilla amb la meua ponència sobre “¿Quin nombre màxim de parlants ha de tenir una llengua perquè valgui la pena salvar-la i quant pot costar?” (és un dels temes que es debaten a cada congrés, sense que s'hagi arribat mai a cap conclusió). També és tradició que al poble del congrés hi visquin a penes quatre vells que parlen un dialecte pràcticament extingit (també hem discutit i rediscutit

si els dialectes en perill d'extinció s'han de posar al mateix grup que les llengües nacionals en perill d'extinció).

El poble que acull el congrés és en una regió d'alta muntanya, i la dona que han enviat a recollir-me a l'estació amb un full de paper on posa JAKOBSDÓTTIR em saluda. Porta unes ulleres de sol exageradament grosses i em diu que fins al poble hi ha mitja horeta en cotxe. M'assec al seient del davant. El camí s'enfila fent giragonses pel bosc. Em ve al cap el verb 'bisellar'. La meva guia m'explica que el bosc en realitat ocupa els dos costats de la frontera, i que en els últims cent anys la frontera s'ha desplaçat unes quantes vegades i els pobles de la rodalia no sempre han estat del mateix país. La dona, que de tant en tant deixa anar el volant per assenyalar coses i donar-me explicacions, afegeix que aquestes terres últimament han viscut una certa tensió, però no pas entre els habitants, que parlen el mateix dialecte i tenen parents i amics a totes dues bandes de la frontera, sinó entre els governs.

M'impressiona veure que hi ha grans redols de bosc amb la terra cremada i soques ennegrides, i ho dic a la conductora, que em confirma que l'estiu passat hi va haver un gran incendi, causat per una onada de calor combinada amb una llarga sequera.

—El foc —em diu— es va propagar tan de pressa que no vam poder fer res per impedir-ho —i aleshores alenteix la velocitat i abaixa el vidre perquè pugui contemplar la zona de destrucció i sentir l'olor de fusta cremada.

També em diu que els habitants dels pobles de banda i banda de la frontera van unir forces i van aconseguir salvar

el roure més vell del bosc embolicant-lo amb una manta ignífuga.

—Diuen que aquest roure té quatre-cents anys.

I jo miro cap on m'assenyala, al bosc cremat on veig el degà del bosc.

Quan arribem al poble es veuen algunes cases dels afores que també es van cremar. La meva acompanyant em diu que tenen previst talar el bosc de més a prop de les cases perquè pot ser que els incendis es repeteixin l'any que ve. Em costa veure si hi ha vida darrere les portes i persianes tancades. Cal tenir traça per conduir pels carrerons estrets, i ella m'explica que l'escola primària va tancar ja fa anys, igual que les botigues, menys una de queviures.

L'home de la recepció em dona la clau de l'habitació i em diu que han obert l'hostal expressament per als participants del congrés, i que les habitacions tenen la calefacció posada des d'ahir.

—Benvinguda. La seva habitació és la número set.

Fora del grup tancat dels lingüistes, format per representants de llengües en perill d'extinció i per especialistes en llengües ja desaparegudes, assisteixen als congressos uns poquíssims nadius. A mi em solen posar al grup dels més joves, però durant la pandèmia alguns companys es van jubilar i dos lingüistes de renom van morir de covid (un era especialista en lingüística comparada, l'altre en sintaxi i anàlisi del discurs), per això hi ha hagut certa renovació de congressistes. Els territoris lingüístics més aïllats no envien representants, però sempre hi ha rivalitat per saber quins participants del congrés seran del territori lingüístic menys

poblat. Si el meu col·lega del Fróðskaparsetur Føroya, la universitat de les illes Fèroe, no pot sortir de l'illa (cosa que aquesta vegada no passarà), el més probable és que sigui jo. Si per contra ens referim a les llengües oficials dels cent noranta-tres membres de les Nacions Unides, parlo la llengua nacional menys parlada del món.

“Cada dia neixen soldats i metges, però poetes i lingüistes no”, li sento dir a una organitzadora del congrés. Pronuncia la frase durant el discurs de benvinguda que fa al vestíbul de l'hostal. Ens ofereixen begudes i un bufet amb entremesos típics de la zona, entre els quals hi ha espatlla de porc bullida i fumada. (Aquesta vegada no hi ha danses populars.) No és del tot cert que els especialistes del petit camp de la lingüística siguin gent introvertida que no sap relacionar-se gaire bé amb els altres (excepte si han begut com esponges, com va dir una vegada un company meu d'universitat), però durant el còctel la gent s'ajunta i parla sobretot amb persones de la mateixa família lingüística. Això vol dir que el lingüista feroès i jo ens ajuntem. Els feroesos no diuen *television* ni *helikopter* com els danesos, sinó que ho fan a la manera islandesa: s'encunyen els seus neologismes i diuen *sjónvarp* i *tyrla*. El representant groenlandès, com que parla una llengua polisintètica i no pas flexiva com les nostres, no pertany a la mateixa família lingüística. Només entenc una de cada tres paraules del feroès, però tot i així, nosaltres, els illencs, aconseguim discutir la circumstància que el subjuntiu hagi desaparegut gairebé del tot del feroès, que és precisament el tema de la ponència de demà del meu veí d'enmig de la mar virulenta.

El que sé de l'amor i del sistema radicular

El terra enrajolat de l'habitació número set és gèlid, però la roba de llit està neta i planxada. Quan m'hi he estirat després del primer dia de congrés m'ha vingut al cap el trajecte a través del bosc cremat, i això m'ha fet pensar fins a quin punt la ment dels poetes que neixen en països on els arbres arriben a tenir quatre-cents anys està estretament lligada als passejos per camins de bosc. A diferència dels poetes islandesos, que canten la dríada de vuit pètals i els poquíssims cameneris que neixen a la sorra negra o al bruguerar arran de terra que s'encén amb els colors de la tardor, els poetes traduïts (aquí penso com a correctora que treballa per a dues editorials diferents: he dit autors traduïts) paren l'orella a la remor de les capçades dels arbres que s'eleven desenes de metres cap al cel, s'estan quietes sota la fronda espessa i mediten sobre els esquitxos que hi fa ballar la llum o s'aturen una estona a l'obaga per escoltar la fressa de les fulles translúcides i celebren els retorciments de branques i el cel que s'aboca a les venes de l'arbre i davalla fins a les arrels, i es perden en la foscor del bosc. Si penso en el poeta favorit de la mare, Lorca, s'hi haurien de sumar els tarongers i els llimoners. Quan va conèixer el pare, la mare estava assajant el paper d'Adela, la filla petita de Bernarda a *La casa de Bernarda Alba*, i trenta anys després, quan van tornar a muntar l'obra al Teatre Nacional, interpretava el paper de Bernarda.

D'aquí em ve el nom. Del poeta espanyol.

—Li vaig dir que Alba d'acord, però que Bernarda no —em recorda el pare de tant en tant, i jo li dic sí, papa, ja m'ho haves explicat.

Crec que els arbres s'han multiplicat als originals que he estat corregint últimament, cosa que es pot considerar com una característica dels escriptors que han crescut en una illa sense arbres. Pensant-ho bé, sembla que el que mou els autors joves (o sigui que es pot parlar d'un canvi generacional) és la part subterrània dels arbres, les arrels i el sistema radicular, i sobretot els manyocs d'arrels. Em ve al cap l'original *El que sé de l'amor i del sistema radicular*, la primera novel·la d'un jove autor molt valorat per un recull de relats que es titulava *La clau de la calaixera de Copèrnic* (en una nota al marge vaig indicar que Copèrnic havia nascut al segle XV mentre que la primera calaixera no s'havia fet abans de finals del segle XVII, però l'editora va dir que no tenia cap importància). La novel·la tractava d'un bosc fronterer i de les arrels dels arbres que s'estenien més enllà de la frontera i conversaven entre elles enviant-se impulsos elèctrics. Llegint el text se'm va despertar la lingüista que duc a dintre, i vaig estar pensant si els diferents tipus d'arbres també haurien parlat llengües diferents i si haurien necessitat intèrprets per fer-se arribar els missatges. Ara em ve al cap una entrevista amb un ornitòleg que deia que els ocells canten amb accents diferents segons la zona del país. A l'escriptori de casa també hi tinc les proves d'una novel·la a mig corregir que tracta d'un científic amb una vida privada complicada que es dedica a cartografiar una complexa xarxa de bolets que s'estén molts quilòmetres per sota terra. *Xarxa* és el títol del llibre, i l'autor explica que els bolets es lliguen a les arrels d'arbres i plantes i n'absorbeixen el carboni, però alhora deixen anar nutrients, i per això són tan importants per a la biota i l'ecosistema. A la novel·la, els

bolets estan en una situació crítica per la contaminació i la sequera. “Cada arbre ha de trobar el seu bolet” és una frase de l’original que em va impressionar, igual que un títol de capítol: “El futur està sota terra.” “Tot això passa sota terra i nosaltres no en sabem res” són les paraules exactes que hi pronuncia la mare del protagonista.

Piquen a la porta i em penso que deu ser el nou especialista en fonologia de llengües indígenes, que té la mateixa edat que jo i durant la recepció a l’hostal se’m va acostar amb dues copes. Vaig veure que es fixava en mi perquè mentre feia la seva ponència i jo seia a primera fila —a la sala érem quatre gats— em va mirar amb complicitat i va dir: “Un dia algú que parla una llengua li diu a un altre que l’estima o que té gana, i l’endemà ja no la parla ningú.”

Cada divendres mor una llengua

Es posa un interès especial en el fet que les ponències es pronunciïn en la llengua original perquè es puguin sentir en veu alta, encara que no les entenguem. Pel que tinc entès, abans que jo comencés a anar als congressos hi havia intèrprets que feien la traducció simultània de les ponències a la llengua de cada participant, però aquest sistema era massa costós i complicat. Ara les ponències es tradueixen a l’anglès i es projecten en pantalla a la sala del congrés (que en realitat és el restaurant de l’hostal), i després es publiquen a les actes en versió bilingüe. Com que l’anglès es considera una de les

amenaces més grans per a les llengües de demografia reduïda, la decisió de traduir les ponències a l'anglès és una espina clavada per a molts partidaris de la línia dura.

El segon dia del congrés es va llegir la ponència “¿Què és llengua i què és dialecte?”, que va generar discussió sobre si els dialectes s'havien d'integrar al grup de les llengües minoritàries o si s'havien de considerar en relació amb les llengües oficials de cada estat. També es va llegir una ponència sobre una llengua indígena de l'Amazones que està en fase de desaparició per culpa de la desforestació, i una altra sobre el còrnic, la llengua que es parlava a Cornualles, que es va extingir al segle XVIII i es va intentar fer ressorgir al segle XX, l'interès per la qual va en augment. Després un especialista en pragmalingüística va llegir una ponència sobre renecs en gal·lès, i l'última abans de la cloenda va anar a càrrec d'un especialista en sintaxi històrica que va parlar de la posició dels verbs en les frases del bretó del segle XVII.

Al final de cada congrés redactem una declaració conjunta en forma de crida i l'enviem a la UNESCO, la valedora de les llengües de les Nacions Unides. Bona part del text és idèntic al de l'últim congrés, menys el registre de les llengües inscrites a la llista vermella de les que estan en perill d'extinció. A la declaració es fa constar el nombre de llengües que es parlen al món, que es calcula que és d'entre sis mil cinc-centes i set mil cent segons com les comptem (no ens hem posat d'acord sobre com s'han de definir els dialectes: si s'apliquessin criteris més estrictes, el noruec i el danès s'haurien de classificar com a dialectes d'una mateixa llengua), i es repeteix que cada setmana s'extingeix una llengua (n'hi ha que

afirmen que cada quinze dies). “Cada divendres mor una llengua” ha estat precisament el títol del discurs de benvinguda, en què s’ha dit que mentre érem allà parlant de llengües en perill d’extinció n’hi havia una que agonitzava. L’última frase de la declaració ha estat la mateixa que la de l’últim congrés: “Si tot continua com ara, es pot pressuposar que el noranta per cent de les llengües s’hauran extingit al tombant de segle.”

Un cop redactada la declaració, decidim on es farà el proper congrés i ens posem a organitzar-lo sol·licitant ajuts i subvencions. Fins ara hem tingut accés als fons internacionals, que ens han permès pagar els desplaçaments, l’allotjament, les dietes i les traduccions de les ponències a l’anglès.

Aiguaneu: neveta o araboga

Tan bon punt aterrem encenc el mòbil i veig que el papa m’ha trucat cinc vegades.

Avui és setze de novembre, dia de la llengua islandesa, i fa aiguaneu. M’agrada aquesta paraula, però no m’agrada el temps que designa. Una plugeta blanca, humida i freda que em mulla per tots cantons, em regalima pels cabells i se’m fica entre la roba mentre busco el cotxe a l’aparcament de l’aeroport. El pany de la porta està congelat i em costa una estona ficar-hi la clau. Quan ho aconsegueixo, no trobo a dintre el rascador per treure el gel dels vidres. Mentre rasco la neu amb la màniga de l’abric, m’adono que hauré de canviar

la goma dels eixugaparabrises. Faig marxa enrere, surto de la plaça de pàrquing, truco al papa i poso l'altaveu. El primer que fa és preguntar-me com ha anat el vol. Li dic que bé, tret d'unes turbulències sobre les illes Fèroe i una ràfega de vent que ha sacsejat l'avió durant l'aterratge. Llavors em pregunta si coneixia algú de l'avió i li responc que sí, que hi havia la presidenta del govern, i em diu que ha sentit a les notícies que havia anat a una reunió del Consell de l'Àrtic.

—¿Has reconegut algú més?

—El director del banc central seia darrere la presidenta—
li dic.

—Ha tornat a apujar el tipus d'interès bàsic —em contesta el papa.

I em ve al cap l'original d'una novel·la negra que vaig llegir fa poc, enviada a l'editorial amb el pseudònim Dollý. L'editora diu que darrere la Dollý s'hi amaga el director del banc central.

Cada any llegeixo una trentena de novel·les negres per a dues editorials i m'he adonat de la quantitat de polítics i funcionaris que desitgen publicar-ne. L'any passat en va sortir una del ministre d'Agricultura sobre l'assassinat de dos diputats de l'oposició. Tenia una estructura caòtica: el lector sabia des del començament qui era l'assassí, els indicis estaven escampats sense cap ni peus i al final mataven l'assassí i el pobre lector es quedava a les fosques. La continuació d'aquesta novel·la m'espera a l'ordinador de casa perquè la revisi i la corregeixi. Molts autors de ficció també s'han posat a escriure novel·les negres. He llegit prou originals per saber reconèixer-los: la caracterització dels personatges és massa

complexa i això fa que els lectors perdin l'interès en la trama. El desenllaç no està ben resolt, els autors es perden en disquisicions sobre la naturalesa dels crims, la culpa, la innocència i el patiment humà. Aquests llibres solen tenir bones crítiques però no surten mai a les llistes dels més venuts.

—¿Algú més, a l'avió?

Rumio.

—L'equip nacional de natació, que tornava dels Jocs dels Petits Estats d'Europa.

Els esportistes amb l'uniforme de l'equip nacional seien al fons de tot i dormien com troncs.

—Han guanyat l'or en esquena —em diu el papa, que ho ha sentit a les notícies. Apujo la calefacció.

A la fila de davant meu hi seien un home de mitjana edat i un jove que no s'ha tret la gorra en tot el viatge. Quan han baixat de l'avió m'he adonat que es quedaven enrere, com si busquessin alguna cosa. He vist que es dirigien a un empleat de l'aeroport i poc després han aparegut dos policies i se'ls han endut. Però no explico res d'aquests refugiats al papa.

—Per cert, hi havia una mosca a l'avió.

—Vaja.

Quan ja estàvem baixant, l'home que seia tocant al passadís a la fila de l'altra banda de la meua s'ha descordat el cinturó de seguretat, s'ha alçat d'un bot i ha començat a moure la mà. Llavors he vist la mosca. Ha volat fins al seient de davant meu, ha plegat les ales i s'ha quedat quieta. La gent s'ha començat a neguitejar, giraven el cap a banda i banda, algú ha alçat la veu i una hostessa ha enfilat el passadís molt decidida amb el *Saga Boutique* enrotllat a la mà i ha esclafat l'ani-

mal. M'he fixat com s'inclinava cap a terra amb la seva faldilla estreta per agafar la mosca morta, que semblava un borrisol de pols, abans de desaparèixer cap al fons de l'avió.

Al papa li sembla curiós que una mosca hagi entrat al Lá-trabjarg (m'ha preguntat com es deia l'avió), vol saber de quina espècie era i jo li dic que m'ha semblat una mosca domèstica.

—¿De manera que heu tingut un polissó a bord?

Li explico que l'hostessa que ha matat la mosca era companya de feina de la meva germana Betty a la secció de psiquiatria abans que passés al banc de sang. La Betty s'ha mogut molt pel servei sanitari, hi va haver una època que treballava al servei d'assistència domiciliària per a malalts de càncer. Regularment em recorda que vagi a donar sang. El meu grup sanguini és l'AB negatiu, i em diu que és una bona sang perquè es tracta d'un grup atípic i n'hi ha menys reserves.

El papa creu que sap de qui parlo i em pregunta si aquesta hostessa fa stand ups els caps de setmana.

—Exacte —li dic—, és ella.

El papa m'explica que al matí s'ha trobat en Hlynur al bany d'aigua calenta i que han anat a casa d'ell a fer un cafè i una partida d'escacs.

—¿Però que no us veieu cada dia? —li pregunto.

En Hlynur, antic capità dels vaixells Fossar i vidu com el papa, viu al pis de dalt, al barri de Hvassaleiti. Cada dia es troben al Sundhöll, la piscina coberta de Reykjavík, i, si he de creure el papa, en Hlynur es queda al bany calent mentre el pare fa els seus dos-cents metres de piscina. El papa m'ha comentat diverses vegades que tots dos tenen filles inferme-

res que es preocupen d'ells. El papa té una salut de ferro, però a en Hlynur, que és gras i té deu anys més, ja li han hagut de posar un catèter al cor. Per això la seva filla se n'ocupa més que no la Betty del pare. La filla d'en Hlynur treballa a la secció de cirurgia del tracte urinari i el papa diu que té sort de no haver acabat igual que ell, a qui la pròpia filla li va preguntar si feia el raig d'orina intermitent. Després de jubilar-se, en Hlynur s'ha dedicat a l'horticultura, i més concretament a la silvicultura, la seva gran afició. De fet, és el tresorer de l'Associació de Silvicultura de Reykjavík. Tal com el papa m'ha repetit unes quantes vegades, el seu amic és el primer home d'Islàndia a qui van batejar amb el nom de Hlynur.

—Es diu com l'arbre —diu—. Va ser el primer Hlynur.*

Actualment, Hlynur ocupa la posició seixanta-dos a la llista de noms masculins més habituals d'Islàndia i hi ha sis-cents quatre homes que es diuen així, sento que diu l'auditor de comptes.

El papa es troba com peix a l'aigua amb les xifres. Quan veu un cotxe pel carrer amb una matrícula que li sona, de seguida li venen al cap el número del carnet d'identitat del propietari, el número de telèfon i els apartats de la declaració de renda que ell mateix li ha omplert. S'ha jubilat fa poc però continua ajudant els amics que han estat clients seus durant dècades. Un d'ells és en Hlynur.

Quan giro per l'avinguda Auðarstræti recordo de sobte un somni que he tingut a l'avió quan sobrevolava l'oceà i l'explico al papa.

* Hlynur és el nom islandès de l'auró. (Totes les notes són del traductor.)

—He somiat que volava arran de terra, una terra erma i rocosa, me la mirava i em preguntava si m'hi hauria de quedar i cultivar-hi alguna cosa. Però de sobte em trobava enmig d'un camp de patates. Duia les botes de la mama i entreca-vava les patateres. Arrencava una patatera amb una mà i la sacsejava per fer-ne caure les patates, blanques com la neu, i m'ajupia per collir-les i ficar-les en una galleda de plàstic vermella. Una de les patates era més grossa que les altres i tenia forma de cor. Llavors la mama ha aparegut al meu costat, i jo li he preguntat si era perillós que em mengés la patata-cor i ella m'ha dit que no hi hauria d'haver cap problema.

També li comento al papa que no és l'únic somni que he tingut últimament en què volava.

Hi ha un moment de silenci a l'altra banda de la línia, no sé si la connexió s'ha tallat.

—Ta mare tenia somnis així. Somiava els papers que després li donaven. Quan va somiar esquirols i el seu germà Porvaldur que adornava l'arbre de Nadal, va saber que representarien *Casa de nines* i que a ella li donarien el paper de Nora. Una nit va somiar que caminava adormida i uns mesos més tard estava assajant el paper de Lady Macbeth. Quan va somiar que jo li feia el salt van entrar en joc diverses obres de teatre, però al final va ser el presagi que representarien *Medea*.

Després de penjar m'ha vingut al cap una frase de no sé qui que diu que, quan l'home s'extingeixi, la mosca domèstica el sobreviurà. Crec que hi afegia les paneroles.